

Kommunikasjon hjelper deg:

- Powerpoint
- Mer enn kulepunkter

Lysark og overheadprosjektoren er død – leve Powerpoint! «Alle» kan lage Powerpoint-presentasjoner, men å bruke det til mer enn å vise kulepunkter på skjerm er en større læringskurve.

Kjell Brataas kbrataas@online.no

En av de største innvendingene mot Powerpoint er at mange foredragsholdere bruker programmet som en elektronisk huskeliste over alt de skal si – og at de leser ordrett fra teksten på skjermen. Dette virker uprofesjonelt og er med på å «fordumme» tilhørerne – som kan lese selv, og som alltid vil være i forkant av den som står på talerstolen og leser høyt fra skjermen. Et av de beste rådene er derfor å lage egne notatark med det man skal si, og la Powerpoint-bildene illustrere det man snakker om.

Fra clip-art til video

Illustrasjoner kan være så mangt, og også på dette feltet synes det mye. Mange som har lekt seg litt med Powerpoint har funnet knappen for «sett inn utklipp», og resultatet kan ofte være rotete, uten stil og amatørmessig. Enkelte benytter dessuten kun de innebygde illustrasjonene i Powerpoint, med det resultat at man ofte ser de samme figurene (gjerne strek-menn) igjen i en rekke forskjellige presentasjoner.

De enkleste illustrasjonene er av typen clip-art. Unngå for all del de som har innebygget bevegelse (gjerne GIF-bilder), for publikum har store problemer med å ta øyet vekk fra bevel-

sene på skjermen. Vanlig clip-art kan fungere, men pass i alle fall på å fjerne den hvite rammen som ofte dukker opp rundt slike illustrasjoner. (Gjøres ved å høyre-klikke på utklippet, velge Bildeverktøylinje og deretter knappen nest lengst til høyre. Klikk deretter et eller annet sted innen det hvite feltet, som da gjøres usynlig.)

Grafer passer godt i Powerpoint, men de bør ikke være for kompliserte. Vi anbefaler at man lager grafene så ferdige som mulig i Excel, og at de deretter limes inn i Excel som bilde. Ved å unngå vanlig klipp-og-lim fra Excel til Powerpoint unngår man for det første at grafen tar unødig plass, og enda viktigere at ikke hele Excel-boken (med potensielt konfidensielt tallmateriale) blir tilgjengelig fra Powerpoint.

I større og større grad benytter profesjonelle foredragsholdere fotografier istedenfor tekst og clip-art i sine Powerpoint-presentasjoner. Det trenger ikke være dyrt, for det finnes nå en rekke web-byråer som selger bilder for en tier, og det er også mulig å finne mange profesjonelle bilder – særlig av produkter – på firmaers hjemmesider. (Gå gjerne til «Press room» eller «Photo library» og last ned bildene gratis.)

Korte videosnutter kan bidra til å fenge

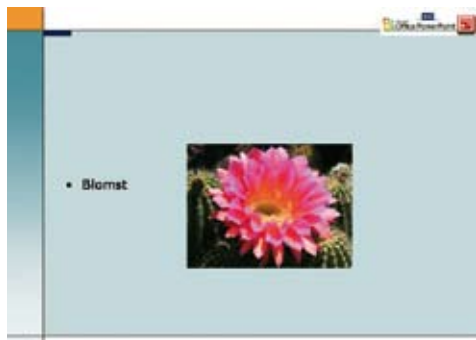
publikums oppmerksomhet og å gjøre presentasjonen ekstra profesjonell. Men pass på at kvaliteten er god nok; selv om det er teknisk mulig å laste ned tusenvis av filmer fra YouTube gjør komprimeringen av slike filmer at de ikke egner seg til større presentasjoner. Vær også oppmerksom på at å starte en film i Powerpoint kan være en teknisk utfordring som må testes nøye i forkant. (Pass på at filmen og Powerpoint-presentasjonen ligger i samme mappe, og at mappen ligger så høyt som mulig i mappe-hierarkiet, hvis ikke starter ikke filmen.)

Effektive effekter

På samme måte som man bør være forsiktig med å bruke for livlige og bevegelige illustrasjonsbilder, bør man være måteholden med å ta i bruk Powerpoints utallige muligheter for effekter. Dette gjelder både overganger mellom forskjellige lysbilder, og effekter man kan legge på tekst- og bildeelementer. Det finnes nesten ikke grenser for hvor mye bevegelse man kan skape i Powerpoint-bildet, og mange nybegynnere – og skoleelever – fråtser i slike effekter. Men, vær klar over at budskapet blir ofte hemmet snarere enn forsterket med slik overdreven effektbruk.

I sin bok «Why Most Powerpoint Presentations Suck» presenterer forfatteren Rick Altman en «pain scale» for effekter, et slags barometer på hva publikum oppfatter som ekstra ille. Øverst troner effektene «bumerang» og «spiral», mens Altman mener forsiktige «wipes» og uttoninger er gode effekter som man bør holde seg til, hvis man skal bruke effekter i det hele tatt.

I Powerpoint-kretser pågår det fortsatt en debatt om man skal presentere all tekst med en gang, eller om man bør «trykke frem» et kulepunkt om gangen. I noen tilfeller kan det være fornuftig å ta frem et og et punkt, men i hovedsak vil vi anbefale å presentere all tekst samtidig.

Ikke vær redd for å bruke store bilder uten forklarende tekst.

Ikke alle har mulighet til å lage like spenstige presentasjoner som Al Gore, men enkle grep kan gi deg klare forbedringer.
Foto: Scanpix

Dette gjør at publikum (og du selv) slipper å tenke på om det kommer enda mer tekst til bildet, og det er dessuten andre måter å fremheve enkeltpunkter på under presentasjonen.

Husk at rekkefølgestyring ikke bare handler om tekst; det er også mulig å styre rekkefølgen på både tabeller og grafer. Dette kan gi gode presentasjoner, fordi man eksempelvis kan snakke seg ferdig om en tidsperiode som en graf viser før man klikker frem neste periode. For å få dette til, må man ofte velge «Del opp gruppe» fra tegne-menyen, og deretter bruke vanlige funksjoner for rekkefølgestyring av enkeltelementer.

Detaljstyring

Suksessfulle Powerpoint-presentasjoner skapes også av detaljer, for publikum ser lett om elementer på bildet ikke er balansert riktig i forhold til hverandre. Har man mange bilder og illustrasjoner kan det være vanskelig å bruke øyemål for å få elementene rett plassert, men heldigvis har Powerpoint flere nyttige hjelpemidler. Vi anbefaler spesielt en nærmere kikk på alternativene som ligger under «tegne»-menyen, som ofte er plassert langt ned og til venstre i Powerpoint-grensesnittet. Her finner man gode funksjoner for å justere elementene i forhold til hverandre, og vi anbefaler faktisk å legge disse verktøyene nederst i skjermbildet slik at de alltid er tilgjengelige.

Presentasjoner med fleksibilitet

Ikke så mange kjenner til muligheten for å hyperlenke i Powerpoint, men denne funksjonen kan gi uante muligheter og meget stor fleksibilitet. Vi anbefaler i det minste at man legger inn en hyperlenke på alle lysbilder – gjerne på malsiden – som lenker til lysbildet med konklusjonen eller avslutningen. Hyperlenken kan enten være i form av en skjult knapp eller koblet til for

eksempel et logo-element som gjentas på alle sider. Fordelen med dette lille trikset er at det gir foredragsholderen en mulighet til når som helst å gå til konklusjonsbildet uten å måtte hoppe synlig fremover i bildene.

Hyperlenking kan gjøres svært avansert, noe amerikaneren Robert A. Lane beskriver som «relational presentations». Kort fortalt går hans opplegg ut på å utvikle avanserte nettverk av Powerpoint-presentasjoner, som alle er lenket til hverandre og som gjør at foredragsholderen til enhver tid kan hente opp ethvert ønskelig lysbilde. Lanes system kan innebære at et femtittalls presentasjoner er åpne samtidig, med utstrakt bruk av skjulte knapper og hyperlenker mellom dem.

Som man forstår, Powerpoint kan være – og bør være – mer enn bare kulepunkter.

5 grunnleggende kjøreregler

- Ikke hele setninger
- Bruk stor skrift
- Bruk illustrasjoner av god kvalitet, gjerne fotografier
- Vær forsiktig med effektene
- Bruk hyperlenker til å gi presentasjonen fleksibilitet

3 nyttige tips ved presentasjoner

- Bruk punktum-knappen til å mørklegge skjermen når du ønsker fokus mot deg selv
- Ikke les teksten for publikum
- Bruk en trådløs styrepinne eller mus, så slipper du å stå ved siden av pc'en hele tiden

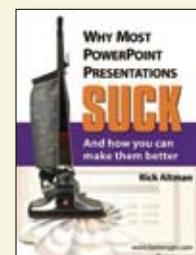
Kjell Brataas er senior informasjonsrådgiver i Helse- og omsorgsdepartementet. Han leder departementets «Powergruppe» og holder praktiske Powerpoint-kurs for departementet. Han er i tillegg web-redaktør og ansvarlig for krisekommunikasjon i Helse- og omsorgsdepartementet.

Inspirasjon og tips

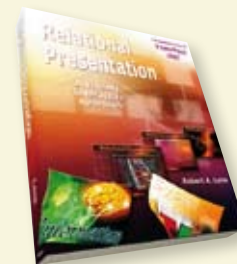
Det finnes tusenvis av web-sider og hundrevis av bøker om Powerpoint. Her er noen anbefalinger:

«Why Most Powerpoint Presentations Suck»

er en ny bok av Rick Altman. Den er ikke for nybegynnere, men gir en god innføring i avansert bruk av programmet,

heriblant egendefinerte menyer, bildebruk, hyperlenker og musikk og video. Rick Altman er for øvrig også mannen bak seminaret «Powerpoint Live». For mer informasjon om boken og seminaret, se <http://www.altman.com/index.html>.

En enda mer avansert bok

er «Relational Presentation» av Robert A. Lane. Hovedfokuset i denne boken er interaktive presentasjoner, med

utstrakt bruk av hyperlenker og intrikatte nettverk av forskjellige presentasjoner. Gir muligheten for helt ny type bruk av Powerpoint!

<http://www.aspirecommunications.com/>

Hvis du står fast og trenger hjelp i Powerpoint, anbefaler vi Microsofts egen «spørsmål og svar»-side på Internett. Her kan man søke i tusenvis av allerede besvarte spørsmål, og det er også mulig å legge inn egne spørsmål – som ofte besvares av eksperter (gjærne MVP'er – Most Valuable Professionals) i løpet av svært kort tid.

<http://www.microsoft.com/office/community/en-us/default.aspx?dg=microsoft.public.powerpoint&lang=en&cr=US>

Stephanie Krieger er en av USAs dyktigste innen dokumentproduksjon ved hjelp av Powerpoint, Excel og Word. I tillegg til å nylig ha gitt ut en bok på 630 sider om emnet, «Inside Out», publiserer hun både opplæringsvideoer og nyttige tips på sin webside <http://www.arouet.net/>